

ЦІЛЕСПРЯМУВАННЯ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ ЯК ЗАДАЧА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО МОДЕЛЮВАННЯ

К.е.н. В.В. Кулик

Міжнародний науково-навчальний центр інформаційних технологій та систем НАН
України та МОН України
Україна, м. Київ
volodymyr_kulyk@ukr.net

Системне дослідження розвитку національних соціально-економічних систем здійснюється на основі методології та інструментарію системи національних рахунків (СНР) [1]. Міжнародні стандарти фінансової і статистичної звітності та гармонізовані класифікації дозволяють класифікувати і досліджувати соціально-економічні утворення національної економіки, притаманні для них стадії відтворення, систему показників, включаючи показники валових і чистих доходів.

СНР складає основу для подальших спеціалізованих досліджень: галузевих [2], ретроспективних, інституційних, регіональних, зовнішньоекономічних тощо.

На основі СНР побудовано матричну модель відтворення національної економіки, де взаємопов'язано досліджуються процеси відтворення інституційних секторів Вся економіка та Зовнішнього світу в рамках відповідної їм системи рахунків. Дана балансова економіко-статистична модель стала основою для дослідження процесів відтворення національної економіки і її зовнішньоекономічної рівноваги для ряду європейських країн (Німеччини, Франції, Російської Федерації, Польщі). Інформаційним джерелом стали відкриті національні бази даних з національних рахунків.

Приведена модель дозволила дослідити як поточні внутрішні і зовнішні макроекономічні пропорції так і довгострокові структурні зрушення, дослідити вплив фінансово-економічної кризи на зовнішньоекономічну рівновагу тощо.

СНР водночас складає основу для розробки довгострокової стратегії підтримки структурних пропорцій відтворення національної економіки і її

складових елементів, досягнення стратегічних соціальних цілей в процесі розширеного відтворення [3], забезпечення від зовнішніх шоків тощо.

Забезпечення збалансованого і стабільного розвитку соціально-економічних систем можливе за умов дотримання концепції сталого розвитку, яка передбачає консенсусне вирішення соціально-економічних проблем між поколіннями в їх сумісній співпраці, між сучасними і майбутніми поколіннями. Дана концепція забезпечує, насамперед, зведення до мінімуму використання не відновлюваних ресурсів, недопущення виснаження відновлюваних ресурсів, використання ресурсів з максимальною ефективністю [4, с.282-284].

Оцінку розвитку соціально-економічних систем необхідно здійснювати на основі СНР, акцентуючи увагу на: оцінці стану соціально-економічної системи за певний рік на основі матриць соціальних рахунків, які узгоджено описують відтворюваний процес в рамках річного циклу; оцінці динаміки відтворення соціально-економічної системи за ряд років на основі відповідної системи рахунків, що дозволяють аналізувати і визначати довгострокові критичні пропорції відтворення, здійснювати порівняння процесів відтворення соціально-економічних систем в рамках окремих етапів, оцінювати ефективність тощо.

Висновок. Інтелектуальність управління соціально-економічними системами знаходить своє відображення саме у еластичності їх відтворення, і проявляється у максимальному нівелюванні негативних впливів (криз, шоків) та поступовій реструктуризації системи згідної її стратегічних соціально-економічних цілей. Інтелектуальне моделювання соціально-економічних процесів в рамках концепції національного рахівництва – це передбачення і подолання найбільш критичних проблем соціально-економічного відтворення досліджуваної соціальної системи та формування нової якості щодо їх взаємоузгодженого подолання. Воно спрямовано на досягнення встановлених соціальних цілей, підтримку оптимальних пропорцій відтворення соціально-економічних систем на найближче і віддалене

майбутнє, зменшення невизначеності і упередження ризиків, пов'язаних із відтворенням соціально-економічних систем.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. System of National Accounts 2008. United Nations. – New York: UN, 2009, 722p. (ST/ESA/STAT/SER.F/2/REV.5).
2. Кулик В.В. Макроекономічна динаміка аграрного сектору Польщі / В.В.Кулик // Економіка АПК. – 2011. – №5(199). – С.167–175.
3. Мохамад Махатхир. Путь вперед // [електронний ресурс]. – Режим доступу : www.royallib.ru.
4. Медуз Д. Пределы роста. 30 лет спустя. / Д.Медоуз, Й.Рандерс, Д.Медоуз. Пер. с англ. – М.: ИКЦ «Академкнига», 2007. – 342с.